

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071)344 65 87, (071)34 05 920, fax (071)34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 61-6/07/KS

Wrocław, 11 czerwca 2007 r.

DECYZJA RWR 17/2007

I Na podstawie art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331) i art. 23c ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. *w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. z 2002 r. Nr 18, poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie przedsiębiorcy **Start Sp. z o.o.** z siedzibą we Wrocławiu przy ul. Legnickiej 66, polegającą na umieszczeniu we wzorcu umownym pn. „Umowa nr .../2006” zapisu:

- § 15 pkt 2 „*Ewentualne spory rozstrzygać będzie rzeczowo sąd właściwy dla siedziby wykonawcy.*”,

który stanowi klauzulę wpisaną do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego*, co stanowi naruszenie art. 23a ust. 1 i 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* i **nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

UZASADNIENIE

W związku z napływającymi do wrocławskiej Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów informacjami, dotyczącymi działalności przedsiębiorcy Start Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu [zw. dalej także Start] świadczącego usługi w zakresie sprzedaży i montażu stolarki okiennej, Prezes Urzędu przeprowadził postępowanie wyjaśniające w wyniku którego wstępnie ustalił, iż działalność przedsiębiorcy może odbywać się z naruszeniem przepisów prawa uzasadniającym wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.
(dowód: karta 16 i 42 akt RWR 402-2/07/KS)

W związku z tym - Postanowieniem nr 61/2007 z dnia 12 marca 2007 r. - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów [zw. dalej także Prezesem Urzędu], wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez przedsiębiorcę Start z siedzibą we Wrocławiu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której stanowi art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) [zw. dalej także ustawą *o ochronie (...)*] polegającej na umieszczeniu w punkcie § 15 pkt 2 wzorca umownego pn. „Umowa nr .../2006” [zw. dalej także Umową] zapisu, który został wpisany do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym stanowi art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego*.

(dowód: karta 9)

Ponadto – zgodnie z punktem 2. Postanowienia nr 61/2007 – Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów odpis KRS przedsiębiorcy oraz wzorzec umowy pn. „Umowa nr .../2006”, uzyskane w trakcie wymienionego wyżej postępowania wyjaśniającego (nr sygn. RWR 402-2/07/KS).

(dowód: karta 9)

W trakcie postępowania przedsiębiorca nie odniósł się do zarzutów zawartych w Postanowieniu Nr 61/2007 z dnia 12 marca 2007 r.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

1. Uczestnik postępowania:

– Start Sp. z o.o. jest przedsiębiorcą wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000017621 (rejestracji dokonano dnia 6 czerwca 2001 r.).

Wymieniony przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą pod firmą „Start Sp. z o.o.” z siedzibą we Wrocławiu, a przedmiotem tej działalności jest m.in. zakładanie stolarki budowlanej oraz wykonywanie robót ogólnobudowlanych wykończeniowych, w ramach której zawiera umowy montażu stolarki budowlanej z indywidualnymi klientami.

(dowód: karta 3-8)

2. Począwszy od 2004 r. w związku z prowadzoną działalnością w wyżej wymienionym zakresie Start wprowadził do obrotu wzorzec umowy pn. „Umowa nr .../2006” który zawiera m.in. zapis:

- § 15 pkt 2 *„Ewentualne spory rozstrzygać będzie rzeczowo sąd właściwy dla siedziby wykonawcy.”*

(dowód: karta 1-2 oraz karta 22 akt RWR 402-2/07/KS)

3. W Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zamieszczono następującą klauzulę:

- nr 784 o treści: *„Spory, mogące wyniknąć na tle realizacji niniejszej umowy, będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Wykonawcy.”* – wyrok SOKiK z dnia 24 kwietnia 2006 r. Sygn. Akt XVII AmC 107/04.

4. W trakcie postępowania przedsiębiorca został zawiadomiony, pismem z dnia 12 marca 2007 r. o wszczęciu postępowania i wezwany do ustosunkowania się do postawionych zarzutów. Zawiadomienie zostało prawidłowo doręczone 15 marca 2007 r.

(dowód: karta 10-11)

5. Z uwagi na brak stanowiska Start, wobec strony postępowania wystosowane zostało, pismem z dnia 17 kwietnia 2007 r., ponaglenie do ustosunkowania się do postawionych

zarzutów. Pismo zostało prawidłowo doręczone 23 kwietnia 2007 r. i pozostało bez odpowiedzi.
(dowód: karta 12-13, akta sprawy)

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył:

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy *o ochronie (...)* jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami Start. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy - naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie *o ochronie (...)*.

Art. 23a ust. 1 zd. 1 ustawy *o ochronie (...)* wskazuje, że „przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie **bezpprawne** działanie przedsiębiorcy”, natomiast art. 23a ust. 2 tej ustawy stanowi między innymi, iż „za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności (...) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego”.

Do stwierdzenia praktyki o której mowa w art. 23a ustawy *o ochronie (...)* konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- bezprawność działań przedsiębiorcy, poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone,
- godzenie tymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych oraz zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami.

Jak wspomniano wyżej, zgodnie z art. 23a ust. 2 ustawy *o ochronie (...)*, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ *k.p.c.*) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ *k.p.c.* rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 *k.p.c.*

Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy **elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego**. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)*”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.ok.ik. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwole stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.ok.ik. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)*”.

Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest wykazanie, że zakwestionowany przez Prezesa Urzędu zapis § 15 pkt 2 wzorca umownego pn. „Umowa nr .../2006”, stosowanego przez Start przy zawieraniu umów montażu stolarki okiennej, o treści:

- § 15 pkt 2 „*Ewentualne spory rozstrzygać będzie rzeczowo sąd właściwy dla siedziby wykonawcy.*”

jest tożsamy z treścią postanowienia uznanego za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisane do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego* tj.:

- „*Spory, mogące wyniknąć na tle realizacji niniejszej umowy będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Wykonawcy.*” (poz. nr 784, wyrok SOKiK z dnia 24 kwietnia 2006 r. Sygn. Akt XVII Amc 107/04).

W wyroku z dnia 24 kwietnia 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 107/04) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone postanowienie umowne zapis, który następnie został wpisany pod poz. 784 do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone o treści: „*Spory, mogące wyniknąć na tle realizacji niniejszej umowy będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Wykonawcy.*” Taka treść postanowienia narzuca właściwość sądową w przypadku wystąpienia sporów i jest niezgodna z art. 385³ pkt 23 *k.c.* Należy wskazać, iż kwestię właściwości sądu w sprawach cywilnych określają przepisy *k.p.c.* i zgodnie z art. 385³ pkt 23 *k.c.* nie mogą być one w tym zakresie wyłączane, ponieważ mogą stanowić dodatkową dolegliwość dla kupującego a także ograniczać realizację przysługujących mu praw. Stanowisko Prezesa Urzędu potwierdził SOKiK w przytoczonym wyroku z dnia 24 kwietnia 2006 r. stwierdzając w uzasadnieniu, iż „(...) *wprowadzenie do wzorca umownego zapisu, iż spory mogące wyniknąć na tle realizacji niniejszej umowy będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Wykonawcy, stwarza konsumentowi jako*

pozwanemu dolegliwe czasowo i finansowo utrudnienia w procesie związane z przejazdami do sądu siedziby przedsiębiorcy, podczas gdy przy braku zakwestionowanego rozwiązania proces toczyłby się zgodnie z art. 27 § 1 kpc w sądzie miejsca zamieszkania konsumenta.” Zapis z § 15 pkt 2 Umowy w ten sam sposób kształtuje stosunki między stronami umowy w zakresie właściwości sądowej w przypadku występowania sporów tj. narzuca właściwość sądu zgodnie z siedzibą wykonawcy. W związku z tym analiza porównawcza wskazuje na jednoznaczność treści porównywanych klauzul, której nie naruszają drobne odmienności językowe, polegające na zastąpieniu jednych wyrazów innymi, o tym samym znaczeniu.

O powyższych faktach przedsiębiorca, w trakcie prowadzenia niniejszego postępowania, nie wypowiedział się i nie podjął z organem prowadzącym postępowanie żadnej polemiki. Dlatego zgodnie z art. 81 ustawy *o ochronie (...)* zastosowanie znalazł odpowiednio art. 230 *kpc*. Zgodnie z tym przepisem w sytuacji gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, Prezes Urzędu, mając na uwadze wyniki całego postępowania, może fakty te uznać za przyznane. Taka sytuacja ma miejsce w niniejszym przypadku.

Zgodnie z powyższym wykazano, iż kwestionowany punkt Umowy mieści się w „hipotezie” wymienionej klauzuli wpisanej do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone tj. treść § 15 pkt 2 Umowy w klauzuli z poz. 784.

Reasumując, w rozpatrywanej sprawie bezprawność działania przedsiębiorcy w świetle art. 23a ust. 1 ustawy *o ochronie (...)* polega na wprowadzeniu do obrotu zapisu umownego bezwzględnie przez prawo zakazanego, który znajduje się w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych o którym stanowi art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego*.

Tak więc należy uznać, że została spełniona pierwsza z wymienionych wyżej przesłanek stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy.

Analizując drugą przesłankę należy udowodnić, iż opisane wyżej bezprawne działania godzą w zbiorowy interes konsumentów.

Niewątpliwie naruszenie interesu konsumentów następuje wówczas, gdy przedsiębiorca działa sprzecznie z przepisami prawa, regulującymi prawa konsumentów, a także, gdy nie otrzymują oni od przedsiębiorcy pełnej informacji o swoich prawach i obowiązkach.

Zgodnie z art. 23a ustawy *o ochronie (...)* stosowanie postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Skoro wykazano powyżej, iż kwestionowany § 15 pkt 2 Umowy jest tożsamy z klauzulą wpisaną do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone to posługiwanie się nim w obrocie konsumenckim jest zakazane z mocy prawa i skutkuje godzeniem w zbiorowy interes konsumentów, co dowodzi wprost przywołana wyżej treść uzasadnienia wyroku SOKiK z dnia 24 kwietnia 2006 r. (sygn. akt XVII AmC 107/04).

Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa *o ochronie (...)* nie podaje jego definicji, wskazując jednak w art. 23a ust. 1 zd. 2, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów, wszystkich konsumentów będących klientami Start, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogą zawrzeć umowę montażu stolarki okiennej.

Tak więc, w rozpatrywanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie Start nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy.

Mając powyższe na względzie, należy uznać, iż opisane działania przedsiębiorcy godzą w zbiorowy interes konsumentów, a tym samym została spełniona druga z wymienionych wyżej przesłanek do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

W związku ze spełnieniem obu przesłanek należało zachowanie wymienionego przedsiębiorcy uznać za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wskazaną w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...) i nakazać zaniechanie jej stosowania.

Z uwagi na to, iż w trakcie prowadzenia postępowania weszła w życie nowa ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r. zastosowanie znajduje art. 131 ust. 1 tejże ustawy, zgodnie z którym do postępowań wszczętych na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i niezakończonych do dnia wejścia w życie nowej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Wobec powyższego niniejsza decyzja zostaje wydana na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 15 grudnia 2000 r.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

Otrzymuje:

Start Sp. z o.o.
ul. Legnicka 66
54-206 Wrocław